

Олександра ДУБАСЕНЮК

доктор пед. наук, професор,
професор кафедри професійно-педагогічної,
спеціальної освіти, андрагогіки та управління
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗРОБКИ ВИБІРКОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Сучасні освітні зміни вимагають постійного оновлення навчальних програм у закладах вищої освіти, удосконалення традиційних навчальних дисциплін та введення варіативних освітніх компонентів з метою розширення та поглиблення набутих професійно-педагогічних знань та вмінь. Такий підхід здійснюється відповідно до положень сучасних законодавчих документів. Нормативно-правову основу цього процесу складають різні законодавчі акти (Закон України «Про освіту», Державний стандарт початкової освіти, Концепція «Нова українська школа»), у яких закріплюються пріоритетні цілі та завдання освітньої політики щодо підготовки майбутніх педагогів – здобувачів вищої освіти. В останні роки простежується тенденція включення у різні цикли навчальних дисциплін вибіркового курсу, які відображають актуальні освітні проблеми, наприклад у Житомирському державному університеті імені Івана Франка впроваджено такі курси як «Технологія роботи з обдарованими учнями», «Технологія навчання дорослих», «Основи акмеології» та ін.

Мета дослідження: виявити педагогічні умови забезпечення ефективності розробки вибіркового освітнього компонента у процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Ефективність професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи значною мірою залежить від педагогічних умов, які забезпечують цей процес. Визначимо сутність дефініції «педагогічні умови». Поняття «педагогічні умови» було предметом дослідження значної кількості науковців, які розглядали це поняття як педагогічні обставини (В. Удот), сукупність факторів, систему ресурсів, комплекс заходів (К. Петрик), структуру готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності та відповідну технологію (Т. Гуцан), як сукупність сприятливих факторів та ресурсів, що забезпечують ефективність підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування загальнонавчальних технологій у реальному педагогічному процесі ЗВО (Л. Коваль, Л. Чалий) [2, с.118; 3; 4, 5].

На цій основі педагогічними умовами розробки вибіркового освітніх компонентів для майбутніх учителів початкової школи у закладах вищої освіти вважаємо наступні:

- 1) формування внутрішньої позитивної мотивації майбутніх учителів до поглибленого оволодіння професійно-педагогічними знаннями, уміннями;
- 2) переважне використання у варіативних курсах інноваційних форм, методів та технологій навчання;
- 3) розробка науково-методичного супроводу варіативних навчальних курсів;
- 4) сукупність сприятливих чинників, ресурсів, що забезпечують ефективність підготовки майбутніх учителів початкової школи (рис. 1).

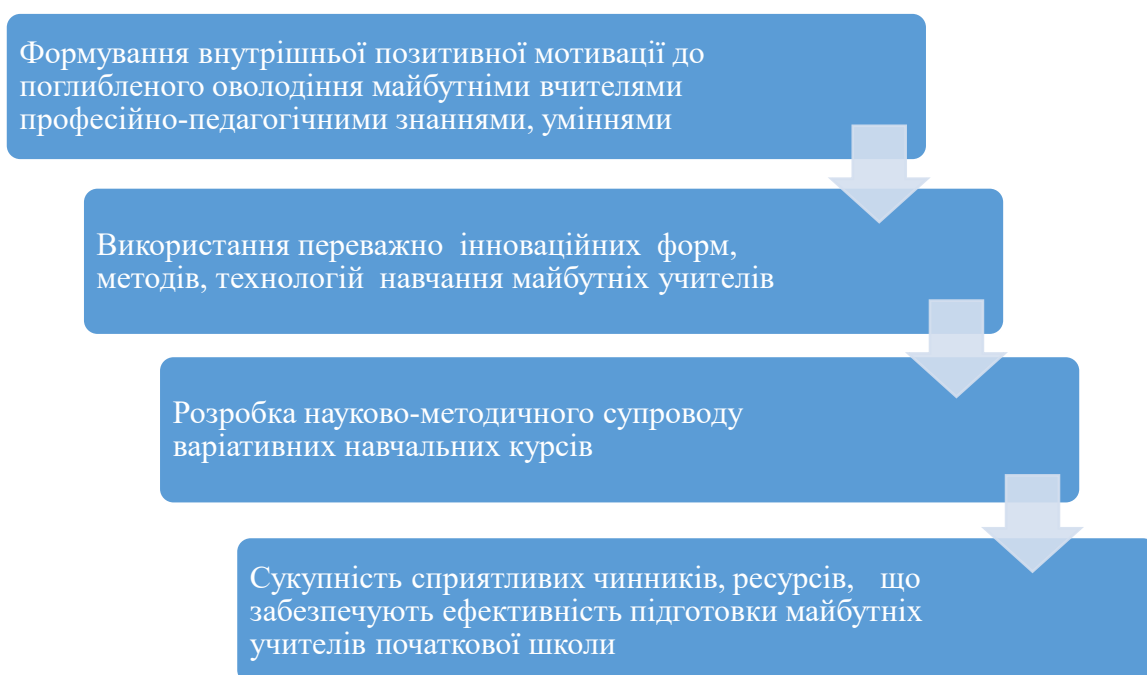

Рис. 1. Педагогічні умови забезпечення ефективності розробки вибірових варіативних навчальних курсів у процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи

Внутрішня мотивація стимулює студентів до глибокого осмислення засвоєння навчального матеріалу, розвитку інтересу до педагогічної професії, а також сприяє впровадженню інноваційного змісту, форм та методів та розробці науково-методичного супроводу професійної підготовки майбутніх учителів та врахування сприятливих чинників та ресурсів. Важливо також ураховувати сукупність сприятливих чинників, ресурсів, що забезпечують ефективність професійної підготовки здобувачів освіти.

Відповідно до наукових розвідок (О. Антонова, С. Архіпова, В. Гладкова) можна виділити актуальні фази вивчення навчального матеріалу вибірових дисциплін такі як:

- актуалізація проблеми, що розглядається, її значущість;

- конкретизація – розгляд сутності проблеми, її основних понять і закономірностей;
- проблематизація – розкриття основних рушійних протиріч, виявлення ще невирішених питань;
- практизація (переведення теоретичних питань проблеми, що розглядається, у практичну площину);
- методичні рекомендації (поради викладача щодо подальшого вивчення проблеми шляхом самоосвіти) [1].

Висновки. Таким чином, окреслені педагогічні умови спрямовують здобувачів вищої освіти на глибоке і всебічне оволодіння професійно-педагогічними знаннями, уміннями, інноваційними технологіями, на неперервну самоосвіту, саморозвиток та самовдосконалення.

Список використаних джерел.

1. Архипова С.П. Основи андрагогіки: навчальний посібник. Черкаси, 2002. 92 с.
2. Гуцан Т. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів економіки до профільного навчання старшокласників. Україна наукова : матеріали П'ятої всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. URL: <http://intkonf.org/gutsan-tg-pedagogichniyumoviformuvannya-gotovnostimaybutnihvchiteliv-ekonomiki-do-profilnogo-navchannyastarshoklasnikov>
3. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів у контексті розвитку початкової освіти: монографія. Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. 343 с.
4. Чалій Л. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації позакласної роботи з туризму : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Луцьк, 2017. 290 с.
5. Удот В. Ф. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до взаємодії з родинами учасників бойових дій. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. № 63. Т. 2. С. 192-196.

For citing

Дубасенюк Олександра. Педагогічні умови забезпечення ефективності розробки вибіркового освітніх компонентів у процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи. Практична підготовка як сталий розвиток компетентностей та професійних якостей здобувачів фахової передвищої освіти в галузі майбутньої спеціальності : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ-Харків, 27 листопада 2025 року / за заг. ред. канд. пед. наук, ст докл. Ю. Івженка (електронне видання). Київ, 2026. С. 39-41.